СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 198. Джерзи Сіті, Н. Дж. второк, 26. серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 198. Jersey City, N. J., Tuesday, August 26, 1930. THREE CENTS.

НІМЕЦЬКІ ЛЕТУНИ ПРИЛЕТІЛИ ДО КАНАДИ.

ЛЕТЯТЬ ДО АМЕРИКИ НЕСПОДІВАНО Й НІКОГО НЕ ПОПЕРЕДИВШИ ПРО СВОЇ НАМІРИ.

ГАЛІФАКС (Канада).—В дорозі з Европи до Америки спинилися в Квінспорт Гарбор німецькі летуни, які летять на чолі з капітаном Вольфґанґом фон Ґронав. Вони осіли в Гарбор ізза великого дощу та туману. Як тільки погода дозволить, вони негайно вилетять далі до Галіфаксу, щоби там доповнити припаси для дальшого лету в Ню Йорк.

Летять летуни на „літаючому човні" системи Дорнієр. Капітан Ґронав є начальником летничої школи у Варнемінде в Німеччині. 18. серпня він вилетів з трома товаришами для „практичного шкільного лету", як він сказав усім, хто був присутнім при їх відлеті. Але несподівано для всіх за кілька годин літак появився в Ісляндії, в місті Рейкявік. Там Ґронав заявив, що вертається назад до Европи, зробивши практичний лет сюди, але скоро стало відомо, що він прилетів до Івіґтуту в Ґренляндії. Тоді вже стало для всіх ясно, що він летить до Америки. Слідуюча зупинка була на Лябрадорі в місті Картрайт, а тепер він прилетів до Квінспорт Гарбор в Новій Шкоції.

Капітан Ґронав говорить, що в дорозі вони мали лиш один прикрий випадок, коли стратили одну частину з їх радіо-апарату. Він говорить, що цей лет є одною з частин програми навчання в його школі.

УБИТО ДВОХ ІМІҐРАЦІЙНИХ ІНСПЕКТОРІВ.

ВІННІПЕҐ (Канада). — В пасажирському потязі Кенедіен Нешенел Рейлвей біля Едмонтону вбито двох американських іміґраційних аґентів. Думають, що вбийник є втікший з вязниці арештант. Він дістався до рук поліції після того, як його поранила поліція в одному фармерському будинку, де він заховався.

Причиною вбивства було те, що вбийник думав, що іміґраційні аґенти хотіли його арештувати. Він уважав їх за канадійських детиктивів.

ГРОМАДСЬКІ РОБОТИ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Президент міської ради Мек Кі звернувся до посадника міста Вокера з листом, в якому просить його негайно розпочати громадські роботи на суму 550,000 долярів, які дадуть працю двом тисячам безробітних. Роботи мають провадитися для поліпшення парків.

Мек Кі в свому листі зазначує, що становище безробітних в місті з кождим днем стає гіршим і місто нарешті повинно розпочати переведення в життя своїх плянів по боротьбі з безробіттям. Поденна плата чорноробам на громадських роботах визначена буде по 5 дол. 50 центів.

„МА" ПРОВАЛИЛАСЯ НА ПЕРЕДВИБОРАХ.

ДАЛЛАС (Тексас). — Кандидатка на ґубернатора стейту, Маріон Ферґусон відома, як „Ма" (скорочене від „Мама"), потерпіла поразку на пробному голосованню. Її противник Роз Шо Стерлінґ одержав більшість на 95,000 голосів.

ЗНАЙШЛИ ЗЛОДІЙСЬКИЙ АРСЕНАЛ.

НЮ ЙОРК. — В Бруклині поліція знайшла великий арсенал зброї, який належав до банди відомого бандита Даймонда. Поліція арештувала трох бандитів у звязку з найденим складом зброї. Сам головач банди, Джек Даймонд, успів виїхати в Европу кілька днів тому.

Серед знайденої зброї є 18 ручних ґранат, кілька начинених і ще неначинених бомб, 29 скринь набоїв для револьверів і скорострілів, кілька ріжних бомб ґазових та багато інших припасів. Поліція думає, що цей арсенал зброї був зорґанізований для боротьби банди Даймонда з ріжними іншими ворожими бандами. Дальші розсліди продовжуються. Чекають арештів ще кількох бандитів, яких тепер поліція шукає.

ЛІТАКИ ДЛЯ РОЗШУКУВАННЯ БУТЛЕҐЕРІВ.

БОФАЛО. — Прогибіційна влада просить прибережну охорону позичити для неї кілька літаків, які літалиб над озером Ірі, щоби знайти чотири великі бутлеґерські пароплави, що пачкують до Америки лікер.

Це перший раз в історії боротьби з бутлеґерством ужиється літаків прибережної охорони на озерах, пограничних з Канадою.

ЛОН ЧАНІ ВМИРАЄ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Відомий кіновий артист Лон Чані знаходиться тепер при смерти. Він недавно хворів на запалення легенів і з того часу не міг остаточно видужати. Недавно він повернув з Ню Йорку й, занедужавши на горло, ліг у лікарню.

Йому зробили були операцію, але ізза малокровности він скоро почав тратити сили. Тоді йому зробили два рази переливання крови й лише коли третій раз влили йому чужу кров, він трохи ніби

СІМДЕСЯТЬ-ЛІТНЯ БАБА ЗАДУШИЛА МУЖА.

Сімдесять-літня старуха в Копенгазі (Данія) кинула на шию свого мужа петлю з линви й тримала його вдушеного пять хвилин, поки він не згинув. Арештована вона спокійно оповіла, що її чоловік був божевільний і хотів її зарізати. Йому було 80 років. Вона, щоби ратувати себе, задавила його.

ПОМІЧ МАДЯРЩИНИ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

З нагоди десятиліття „цуду над Віслов" польська преса пише, що 1920 року Мадярщина доставила до Польщі 48 міліонів крісових набоїв до мавзерів, 13 мілїонів для манліхерів, 240 полевих кухонь і кількасот тисяч набоїв для гармат. Ці транспорти муніції Мадярщина прислала 12. серпня до Скерцевич, а звідтам їх вислано на фронт під Варшавою, де стався „цуд".

ФЛЯКОНОМ УБИЛА ЧОЛОВІКА.

На Замарстинові у Львові жінка монтера Фр. Будзіновського Марія в суперечці кинула фляконом (зробленим із шрапнеля) у голову чоловікові. Закровавлений Будзінський упав на землю і до кількох хвилин умер. Будзінський був касовим вломником. Жінка зізнала, що вбила його, бо знущався над нею.

ТРАҐІЧНИЙ КІНЕЦЬ ВУЛИЧНОЇ БІЙКИ В ПОЗНАНІ.

На одній з вулиць Познаня повстала суперечка між щофером Романом Єзерським і подорожним, якого прізвище досі незнане. Бійка закінчилася тим, що подорожний добув револьвер і тяжко ранив шофера. Втікаючого подорожного стало доганяти кількох щоферів, а коли один з них, Едвард Шляйхман, був близько подорожнього, останній обернувся, стрілив до Шляйхмана й вбив його на місці. Вбийник утік.

САМОВБИВСТВО СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ В СВІТЛІ НАУКИ.

В берлінському псіхіятричному місячнику аналізує професор Донайлєс 300 пояснень самовбивств і доходить до дуже цікавих висдідів. Поповнюють самовбивство найчастіще молоді люде (до 30 року життя) або старці (по 60 році життя), при чому мущини прощаються зі світом найрадше в зимі, жінки зновуж на весну. Найбільш догідними днями для втомлених життям є неділя, понеділок і вівторок. Самовбийники покористуються звичайно світляним ґазом, отруями і оружжам. Бідніщі трояться лугом, сірниками, йодиною і т. д., богаті наркотиками, Жінки стріляються дуже рідко.

ХИТРІ „КУЛАКИ".

З Москви повідомляють, що в кількох околицях СССР селяни, які належали до колективних господарств, почали ділити колективні господарства між членів комун і забирати збіжжа кожний окремо для себе. Селяни є тої думки, що сіяти то ще можна комуною, разом, але підчас жнив кожний селянин повинен жати збіжжа для себе окремо і свою пайку забрати до своєї стодоли. Радянська преса бачить у тім новий маневр „кулаків" і дуже обурюється на їх хит-

СМЕРТЬ ҐРАФА МИХАЙЛА ТИШКЕВИЧА.

Дня 3. серпня ц. р. помер в селі Жидові в Познаньщині ґраф Михайло Тишкевич.

Покійний М. Тишкевич народився в селі Андрушівці, липовецького повіту, на Київщині. Походив він зі старого аристократичного, вправді українського, але з часом спольщеного роду. Виховувався серед чужого окруження, здебільша поза межами України. Однак по повороті до рідних сторін пок. Тишкевич відчув свій кровний звязок з батьківщиною, з українським народом. Як свідомий Українець бере живу участь в українському життю. В 1906 р. заснував т. зв. „Краеву Партію України" та „Товариство Прихильників Мира", яке ставило собі за ціль працю для добра України. Одночасно пок. М. Тишкевич підпомагав матеріяльно ріжні українські товариства, між ними теж Наукове Товариство імени Шевченка у Львові, якому передав 20 тисяч рублів з нагоди 100-літніх роковин народження Шевченка.

Зокрема підчас війни пок. ґр. Тишкевич розвинув живу діяльність. Він вів широку пропаґанду для української справи, друкуючи на сторінках швайцарської преси статті про Україну. В 1919 р. став першим послом при Ватикані, а опісля головою української делеґації при мировій конференції. Особиста знайомість з визначними европейськими політиками уможливлювали йому доступ до зачинених для Українців дверей европейських політиків і дипльоматів.

Невдача наших визвольних змагань не дала йому змоги заняти в нашому життю такого становища, на яке заслужив. Помер як скромний український патріот і громадянин з вірою в кращу майбутність, викликаючи серед українського загалу жаль та глибокий смуток.

ВЕЛИКЕ БАНКРОТСТВО В СТАНИСЛАВОВІ.

Станиславів має тепер неабияку сензацію: именно збанкротував тут Хаїм Ейзіґ Ґріфель, властитель багатьох рафінерій, на півтора міліона долярів. Жертвою цього банкротства впало багато Жидів, які з довірям віддавали йому гроші до обороту на 24% річно. В цій справі пікантне те, що Ґріфлеви давали гроші до обороту навіть і не Жиди, примїром говорять, що навіть Мемелля, президент станиславівського суду, дав йому 4,000 дол., один із священиків з консисторії 1,800., один лікар Поляк 1,000 дол. і багато інших. За Ґріфлем розписано стежні листи, а його головного бухгальтера арештовано.

СЛІДСТВО В СПРАВІ НАПАДУ УВО ПІД БІБРКОЮ.

Слідство в справі нападу на почтовий амбулянс під Бібркою окутане поновно таємничістю. До преси передістаються тільки сухі вістки про ревізії та арешти в бобрецькім повіті, в Рогатині, Сколім, Стрию і у Львові. Арештованих звичайно по кількох годинах випускають.

В Бібрці відбувся похорон вбитого постерункового, в якому взяли участь представники воєвідства і поліції зі Львова.

Вбитого Пісецького поховано в Хлібовичах в ночі тільки при участи батька й най-

РОБІТНИЧІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЧЕНСТОХОВІ.

Дня 4. серпня ц. р. дійшло в Ченстохові до сутички між поліцією та міськими робітниками. Робітники хотіли вдертися до маґістрату, але поліція заступила їм дорогу. В сутичці між поліцією та робітниками було ранених 6 поліцаїв і кількох робітників. Поліція арештувала кілька осіб.

СМЕРТЬ ДИРЕКТОРА САБАТА.

В Заліссю, пов. Бібрка, помер на удар серця директор української ґімназії у Львові д-р Микола Сабат, у 62-гім році життя. Покійний був директором української ґімназії в Станиславові від початку її істнування, себто від 1905 р. до 1927. Опісля перейшов на директора академічної ґімназії у Львові. Покійний не тішився симпатіями ані серед громадянства ані серед учеників, відданих під його виховну опіку.

Смерть директора Сабата наступила в домі о. Винницького в Заліссю якраз в той час, як поліція переслухувала в звязку з нападом на амбулянс студента Хомина, який перебував в домі о. Винницького.

„НОВИЙ НАПАД ГАЙДАМАКІВ".

Під таким наголовком ПАТ доносить з Тернополя: 3. серпня повертало 8 „стшельцув" з паради в Микулинцях до села Прошови. Коли вони переїжджали через Волю Мазовецьку, нагло напали їх члени „Просвіти" і доймаючо побили. Зпосеред побитих „стшельцув" Марцін Ґалек має 4 рани на голові й лиці, а Маріян Шпенель 2 рани в руку. Поліція розпочала слідство, арештуючи 10 виконавців нападу, які рекрутуються зпоміж членів „Просвіти". Серед арештованих є ученик 5. кл. українськкої ґімназії в Тернополі, Данило Муранко."

СЕНЗАЦІЙНА ОБМАНЧИВА АФЕРА НА ВИЛЕНЩИНІ.

До місцевости Яшуни прийшов якийсь панок, який представився як державний інжинір залізничої дирекції в Вильні. Звербував людей і став будувати залізничий шлях Вильно-Ліда. Робітникам виплачував платню квітами, мовляв, дирекція грошей тепер не має, але пізніше виміняє квіти на гроші. Робітники платили тими квітами в склепах. Так працювали два місяці й „інжинір" вибудував залізничий насип на 40 кільометрів. Але склепарі мали вже тих квітів досить і один з них зажадав, щоби виленська залізнича дирекція виплатила гроші. І от тоді виявилося обманство в цілости. Показалося, що дирекція жадних робіт не веде, а такого інжиніра навіть не знає. Почалося слідство. Показалося, що інжинір „натягнув" склепарів тими своїми квітами більше ніж на 50 тисяч золотих. Його арештували. Є ним 29-літній Жигмонт Венґорський, походить з Люблина й був тричі караний за обманство.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В ЧОРТІВЦИ.

В Чортівци, повіт Городенка, повстала дня 3-го серпня ц. р. пожежа, що знищила 24 господарства разом з мертвим інвентарем і цьогорічним збором збіжжа. Пожежу спричинили діти. Шкода виносить біля 90 тисяч золотих.

ПІЛСУДСЬКИЙ СТАЄ ДИКТАТОРОМ ПОЛЬЩІ.

ПРИЙМАЄ НА СЕБЕ ОБОВЯЗКИ ПРЕМІЄРА-МІНІСТРА, РЕЗЕРВУЮЧИ СОБІ „ВАЖНІ РІШЕННЯ".

ВАРШАВА (Польща). — Премієр-міністер Славек уступив зі свого становища, а Пілсудський заявив, що він приймає на себе премієрство при умові, що всі члени уряду Славека залишаться на своїх місцях. Офіційна урядова ґазета „Ґазета Польська" говорить, що Пілсудський рішився отверто взяти на себе відповідальність за всю політику уряду, ставши на його чолі.

Притім ґазета додає, що Пілсудський зарезервував собі право поробити „важні рішення", коли він знайде потрібним це зробити. До рішення приняти на себе премієрство Пілсудський прийшов тому, що в краю панує повна анархія. Уряд Славека не міг дати належного відпору урядовій опозиції, яка намагається скликати 1. вересня сойм. Сподіваються, що Пілсудський розвяже сойм і почне правити Польщею на правах диктатора. Досі його вважали диктатором, укритим поза іншими, а тепер думають, що він уже отверто буде диктаторувати в Польщі.

НІМЕЧЧИНА НЕ ПОСПІШАЄ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Міністерство справ закордонних офіційно заявило, що німецька делеґація до Ліґи Націй в цій сесії екзекутиви й пленуму Ліґи не буде підносити справи польського коридора. На цьому засіданню Ліґи Націй і без того буде досить гострих питань, як, наприклад, питання загального обезброєння, федерації Европи та справа національних меншин.

З офіційних кол повідомляють, що справа польського коридора буде завжди стояти на черзі, поки вона не буде полагоджена так, щоби це задовольнило Німеччину, але тепер ще не час ставити її на обговорення в Лізі. Крім того додають, що преса навмисне роздула справу коридора, скористувавщись промовою міністра Травірануса, на яку він не мав уповноваження уряду. Тревіранус мав право виголосити свою промову як передвиборчу аґітаційну, що він і зробив. Роздуто французькою та польською пресою цю справу на те, щоби відвернути увагу загалу від інших дуже важних питань, які мають бути обговорені в Лізі Націй.

ПРОТИ ПОВОРОТУ ОТТА.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Монархічна преса, яка стоїть за вступлення на угорський королівський престол Отта, сина покійного імператора Карла, нападає на уряд, а особливо на военного міністра за те, що змоболізовано армію й поліцію, щоби не допустити Отта до повороту в Угорщину. Уряд боїться, що Отто може таксамо як румунський Кароль приїхати несподівано до Угорщини й проголосити себе королем.

Соціялістична преса пише, що це монархісти лише відограють комедію, щоби показати перед закордоном, що вони вживали всіх способів, щоби не допустити повороту на угорський престол Габсбурґів.

АНДРЕ ПРОЙШОВ 117 МИЛЬ.

КОПЕНГАҐА (Данія). — Тут одержано відомости від капітана пароплава, на якому везуть тіла Андре та його товаришів, що з записаної книжки Андре видно, що він і його товариші пройшли 117 миль, поки дійшли до Білого острова. По всім ознакам видно, що повітровий бальон спустився на лід недалеко північного бігуна так легко, що все, що мала з собою виправа, лишилося цілим.

Можна думати, що Андре та його товариші, дійшовши до Білого острова, не могли пройти далі на південь, бо стрінули відкрите море на яких трицять миль ширини. Переплисти його вони не могли, бо не мали відповідного човна, а тому залишилися на Білому острові чекати нагоди рухатися далі, або сподіваючися, що хтось з китоловів зайде на остров. Видно, що вони померли з голоду й холоду одночасно.

Всі їх річи показують, що на острові вони пробули довший час. Та про все докладно світ довідається тоді, як прочитають щоденник Андре.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПЕРЕДВИБОРЧА АҐІТАЦІЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Підчас виборчої кампанії до парляменту большевики вживають насильства та інших хуліґанських і погромових метод. Вони на вулицях міста нападають на своїх противників, а особливо на фашистів, та насильно тичуть людям свої відозви, летючки й т. п.

В деяких ділянках Берліна тактика большевиків привела до бійки з ними їх опонентів. Поліція арештувала 100 комуністів та 41 фашистів. Між комуністами, фашистами й прохожими є багато покалічених і побитих. Двох поліцаїв тяжко поранено, коли вони старалися привернути порядок на вулиці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЗОРЕЦЬ, ЯК НЕ ТРЕБА РОБИТИ.

Вже кілька місяців треває безробіття, а уряд у Вашингтоні й по ріжних стейтах ще нічого не зробив для заради нещастю. Видно, се штовхнуло уряд Ню Йорку, найбільшого міста в Америці, зробити щось, що другі занедбали. Отворено в Ню Йорку публичне, урядове, безплатне бюро посередництва праці.

Здавалося першого дня, що бюро тішиться великим успіхом. Коли бюро отворено, велике число людий стануло в лінію перед дверима бюра. За кілька днів число безробітних у сій лінії зросло до 6,000 осіб. Навал праці просто заляв бюро. Урядовці не могли обробитися. Прийшлося закрити бюро, щоби дати урядовцям можність обробитися з нагромадженою працею. Коли його отворено на другий день, перед дверима знова стояв довжезний хвіст, що числив тисячі осіб. В пятницю стояло там у лінії півтори тисячі людий. З того числа роботу дістало всего 250. Так менше-більше було все. За цілий тиждень в бюрі записалося по роботу коло 18,000 осіб, а бюро найшло роботу всего для 1,220.

Цілий спосіб ведення бюра виявляє страшну нездарність. Очевидно, першим кроком для зарадження безробіттю є уладження бюр праці, себто бюр, де люди без роботи мають записатися по роботу. Однак, рівночасно треба знати, що се не така легка справа. Вже се одно, що для величезного міста з мільонами населення, зі соткою промислів, поставлено одно тільки бюро, що має обслужити всі ті мільони людий й всі ті сотки промислів, показує дітвацтво тих, що бралися за роботу. Таке бюро може дати якусь зараду, але ся зарада буде значити стільки, що крапля в морю. Таке бюро не може дати належитої допомоги навіть тим, яким воно дає працю, бо воно не може післати безробітного на таку роботу, на яку він надається та якої він бажає.

Якраз посередництво праці се одна з тих функцій, для виконування якої належито треба зорганізувати цілий ряд бюр з належито підготованими людьми до сього рода роботи, зі справдішними експертами для розділювання людий на роботи. Бюра мусять стояти з собою в звязку, кооперувати з собою, доповняти себе взаїмно. Чим більший простір обнятий такою органїзацією, тим краще для роботи. Вириватися одному містови з такою справою, значить справу тільки розбабрати.

Б. Дніпрянський.

Польща й можливости війни на сході.

Десятий рік минає, як відновлена при підтримці Антанти Польща збройною силою захопила великі терени українські, білоруські й литовські та закріпила свої східні кордони. За той час на міжнародньому форумі сталося чимало змін. Нині Польща вже не може спекулювати на змаганях держав переможців за всяку ціну знесилити її західню сусідку Німеччину. Сьогодні світ рівнож перестав вірити в те, що Польща є заборолом Европи супроти большевизму; польським імперіялістам уже не так легко під притокою боротьби проти совітської небезпеки провадити політику відновлення ягайлонської Польщі.

А був час, коли вона саме під такою притокою захопила була українські та білоруські землі. Тоді навіть частина Українців повірила була в можливість утворення української держави за Збручем із польською підмогою. Однак події виразно посвідчили, що польський імперіялізм старався використати ідею української державности з метою поширити своє панування на українських землях.

А всеж не слід забувати, що збройний конфлікт колись може вибухнути на Сході Европи — незалежно від того, чи ми хочемо таких подій, чи ні. І хоч саме останніми роками почали скрізь поширюватися ілюзії про загальний мир у цілому світі та про замирення Европи на засадах утворення паневропейської спілки, однак Українцям усеж не можна сліпо захоплюватися такими концепціями, не тільки тому, що вони утопійні, але передусім тому, що вони не розвязують долі Східньої Европи, а головно **засуджують Українську Націю на дальше поневолення.** Та кромі того важне те, що справжня дійсність зовсім не вкладається в рами поширюваного пацифізму. Наприклад, Радянський Союз голосить про мирну політику, а тимчасом підтримує Комінтерн, який зовсім не за світовий мир змагається. А рівночасно радянська влада вживає всіх зусиль, щоб себе економічно унезалежнити від капітаілстичних держав, як також намагається так зміцнити власну мілітарну силу, щоб пролетарська диктатура могла витримати навіть довшу війну супроти всіх можливих своїх ворогів.

Зновуж хіба Польща не галасує про політику миру, а проте узброюється до зубів та готується до майбутньої війни, витрачаючи на військові справи понад 40% цілого свого буджету?! Керманичі сучасної Польщі числяться з небезпекою, що совітські републики можуть з часом досягнути такої господарської та мілітарної могутности, яка забезпечить їм перемогу в війні. Ця небезпека стоїть перед Польщею тим більше, що вона сама залишається сьогодні у незвичайно скрутному положенню. Оточена на Заході такими економічно-могутними державами, як Німеччина та Чехословаччина, а також одірвана совітською монополією зовнішного торгу від східно-европейських та азійських ринків, Польща робила спроби продертися на Балкан на півдні та до балтійсько-скандинавських країн на півночі. Але й тут вона зазнала невдачі, бо Европа взагалі все ще переживає затяжну господарську крізу, а тому дуже важко Польщі в тих умовах нечуваної конкуренції здобути нові, чи навіть затримати при собі старі ринки збуту. Тому саме польська промисловість та рільнича продукція розвиваються надзвичайно пиняво, польський торг переживає хронічну стаґнацію, а польський торговельний та платничий баланс виказує значний пасив. Разом з тим у країні відчувається величезна недостача капіталу, бо міжнародні банкирі з ріжних причин не відважуються дати позичку Польщі, або вкладати гріш у польські підприємства.

Санаційний табор, що захопив владу у свої руки з метою ратувати Польщу, за чотири роки панування не спромігся уздоровити польську господарку. За цей час у країні піднеслася загальна дорожнеча, безробіття щораз збільшується, а внутрішне політичне становище країни так заплуталося та ускладнилось, що Польща, здається, знаходиться напередодні нових політичних чварів. Що більше, санаційний табор не має ніякої програми, а тому лише тупцює на місці. Не диво, що чимало чужинців не можуть зрозуміти, що саме за режім у Польщі та яких авантур треба остерігатися. Адже ніхто не сумнівається, що в Італії панує фашистівська диктатура, або що в Югославії є режім мілітарної диктатури. В Польщі формально ще не скасовано режіму парляментарної демократії, а фактично запанувала військова влада. І от цілий світ вичікує, як саме буде розвязано цю польську загадку. Не виключене, що змінять конституцію та виборчий закон у той спосіб, щоб влада й на далі залишилася в руках полковників, а санаційний табор здобув би собі більшість у новому соймі на підставі запровадження певних виборчих курій та зменшення представництва від національних меншин.

Проте не буде це для Польщі виходом із скрутного положення, бож на ній тяжить не лише господарська кріза, а чи не в більшій мірі нерозвязана національна проблема та небезпечні соціяльні антаґонізми. Не слід забувати, що Москва дуже уважно придивляється до подій у Польщі і старається з середини розкладати польський орґанізм та знесилювати його, а зокрема затримувати збройний виступ Польщі до того часу, поки совітський Союз не зміцніє та не сконсолідується до бажаних розмірів. Бо комуністи переконані, що час працює на користь пролетарської диктатури, і що навпаки, сучасна Польща поволі котиться у провалля. Зичайно, лише будуччина покаже, чи мають під собою ґрунт такі твердження та надії. Не слід забувати і про інший поширений погляд, що власне пролетарська диктатура не дасть собі ради з ріжними труднощами й закінчить тою чи іншою катастрофою.

Булоб помилково твердити, що сучасна Польща взагалі відмовилась від думки вратувати себе від небезпеки з боку большевизму новим збройним виступом проти радянського Союзу. Та є ймовірним, що і радянському Союзі й у Польщі можуть вибухнути революційні події навіть без військового конфлікту.

Пан (до льокая): Демку, ти куриш мої циґара!

Льокай: Таж я просив пана, щоби пан позволили мені курити, а пан позволили.

Пан: Ну так, алеж бо я позволив тобі, щоби ти курив свої, а не мої!

Льокай: Йой, прошу пана, то я на вісімнацятому році служби мав би просити пана, щоби пан позволили мені курити мої власні циґара?!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТАРІ СИРОТИНЦІ А НОВІ.

В нюйорській ґазеті „Повст..." вичитав я недавно статтю про нові сиротинці, яка певно буде цікава для членів Українського Народного Союза.

Там пишеться, що нові сиротинці зовсім інакші, як старі, які ми собі звичайно уявляємо, коли говориться про сиротинець. Під старо-модним сиротинцем ми розуміємо голі стіни, строгі правила, прості перкалеві уніформи. Та сегодні вже нема. Нові сиротинці виглядають зовсім інакше. Новий сиротинець старається виховати дітий так, щоби не було ріжниці між дитиною зі сиротинця і дитиною, вихованою родичами дома. Сиротинець має бути не лишень школою, але й немов би великою родиною. В порядні́м сиротинці діти одіті так, як діти в порядні́м домі. Уніформів нема. Кождий одітий після свого смаку в міру того, як на се його стати.

Се показалося найкращим з огляду на виховання дитини. І такі лишень сиротинці кажуть уряджувати в богато стейтах закони.

Читаючи сю статтю, я був цікавий знати, як представляють собі сиротинець члени Українського Народного Союза?

Г. Петрів.

Д. МАРКОВИЧ.

„ВЕСНА"

(Малюнки з життя 1870-тих років).

(1)

I.

Світало. Цілу ніч лив дощик. Хмари хутенько неслися по блакітнім небі й не цілі хмари, а їх шматочки, неслися неначе переполохані ясним світом сонця, що вже помалу виглядало з-за пишних квітчатих вишневих садків. Великий шлях, обсаджений березами, тягся кудись у невідому далечінь. На деревах, як дороге камінне, росинки світилися, молоде зелененьке листячко неначе сльози збірало і їх скидало на землю, радісно дивлячись на прекрасний промінь яскравого сонця. Хатки все частіше виглядали з садків.

Шляхом тяжко шестерня почтових коней везла здоровий дормез; форрейтер уже не підскакував на сідлі, бо коні ледве йшли, а тільки помахував батіжком, та покрикував на них. На козлах „ямщик" розмахував батогом та помалу гукав на коней „Ги! маленькі", а „маленькі", забруджені по брюхо, тягли з усієї сили тяжку карету. Коло „ямщика" дрімав і куняв лакей. У кареті в куток прихилась товста пані, голова у неї одкинулась, вона похрапувала, солодко спала. У віконце карети виглянуло молоде лице. Видимо, панночка тільки що прокинулась. Трохи заспані очи прищурені. Біла хусточка зсунулася з головки. Панночка виглянула з віконця й, захопивши очима чудовий краєвид, і садки, і хатки, і хмарки, що трохи не всі вже повтікали, повіялися кудись, і яскраві, чистенько вимиті — як на весіллі дівчата — свіжо зелені березки — вона почула себе близько до тої весняної природи: веселий радісний усміх осіяв її хороше, молоде обличчя. Життерадісне щось світилося у йому — се була повна гармонія з красою-весною у природі. Дівчина ще більше висунулася в віконце і, коли краплини яскраві падали з гіллячок берези на її лице, — вона радісно приймала ті весняні сльози — радощі молодого життя. Їй хотілось поділитися своїм бадьорим, веселим настроєм, вона обернулась до матері, — але та солодко спала. Вона хотіла запитати „ямщика" чи Івана, що на козлах куняв, чи далеко ще до станції, заговорити з ними — і їй стало жаль своїм голосом розбуркати і Івана і матір, і вона задивилася. Колеса їхали по калюжі, набирали воду і водиця зливалася з колеса і дзюрчала. „Витягай", гримнув „ямщик", форрейтер собі крикнув, засвистіли батіжки і дормез поїхав трохи швидче. А водиця облягає колеса і знову і знову збігає, а дзвінок одноманітно, глухо позвякує.

Минули версту, розмальовану на три коліри: червоний, білий і чорний, де на дощечці написано з одного боку 20 і зосталась 1 верста. Далі на горбчику коло шляху показалася і станція. „Ямщик" якось дико заревів на коней, форрейтер — хлопчина засвистів і коні зразу сіпнули, зразу хутко, бадьоро побігли. Бідні, вони почули кінець муки... муки на сьогодня. Панночка радісно дивилася, усміхалася, дерев уже не було і з горбка навколо і далеко видно: широкий степ розіслався. „Боже! як хороше! яка воля!" вирвалося у неї з уст.

Карета зразу стала. Іван, неначе його хто укусив, схопився, стрибнув з козел і, опинившися коло дверець, хутенько відкинув дві сходні, звякнув ними й хутко відчинив двері. Панночка, як пташка, виплигнула не торкаючись сходень і просто у калюжку попала. „Ото, так!" промовила, розсміялася і, піднявши спіднички, відскочила на сухе. Засміявся Іван, суворий ямщик усміхнувся, а форрейтер, що вже зстрибнув з коня і став був розправляти закляклі ноги, аж присів від реготу.

— Надя, Надя! знову безумства! чи довго захопити нежит. Що? промочила ноги? — проскрипіла сонним голосом товста пані і ледве, ледве вилізла. Але Наді вже не було, вона сміючись ускочила в хату.

За пів години у великій кімнаті для проїжджаючих на столі стояв самовар. Іван приніс „погребець" — скриньку обшиту тюленячою шкуркою, де було усе, що до їжи і чаю: чайник, 3 шклянки, мисочку, ножі, віделки, ложки, сільничка, чай, сахар. Пані з Надею пила чай з галетками, з шинкою і білим хлібом з маслом.

— Чому се, мамо, на станції, в дорозі такий смачний чай? Чи то вода така, чи що? — запитала Надя.

— Нічого смачного немає, так здається тобі. На мій погляд, на станції усе не смакує, бо той противний дух усе забиває, станційний дух.

І справді почтова станція мала свій особливий дух: пахло сапяном від канапи та величезних кресел, трохи порохом, бо його тільки раз на рік зтрушували, і з другої кімнати несло пахощами від упряжі, мазної добрим дьогтем, від лакових брилів, та сукняних нових армяків — „парадної" одежі почтової.

— Я зараз відчиню вікно — промовила Надя, підбігла до вікна, відчинила його і закаменіла: в той мент до ганку станції підхала тройка коней у „перекладний".

На возі закидані грязюкою сиділи поруч з „ямщиком" жандар, у задку ще один жандар і якийсь панич. Жандари зіскочили з воза і стали обтрушуватися від соломи і грязі, що пристала до мокрих шинелів, за ними зліз і панич, похитнувся і трохи не впав, його підтримав жандар.

Панич був високого зросту, убраний у пальто легеньке і в чорному брилі з широкими крисами, що носили тоді, у 1870-х роках студенти в Одесі. Його всього закидало грязюкою. Він виняв хустку, обтерся, зняв бриля і видно було молоде лице горде, хороше, з чорними очима, тільки страшенно бліде, і не то що бліде, а коліру арештанського, жовто-зелено-сірого. Велике густе волосся відкинуте назад відкрило його білий крутий лоб; вусики і тільки що проросла чорна борідка ще більше біліли лице. Надя застила коло вікна. Вона зрозуміла, що се вязень, що його силоміць кудесь везуть, і серце її стиснула журба.

Вязень з жанадарами стояли на ганку, а смотритель їм говорив:

— У кімнаті для проїжджаючих княгиня Білгородська з дочкою, сестра нашого губернатора, так я прошу вас у контору, там друга кімната.

— Нам усе равно, — одмовив старший жандар, — пожалуйте, позвав він вязня; і усі троє пройшли через кімнату, де була княгиня з Надею, в другу кімнату. Вязень йшов нерівно, похитуючись, жандари брязкали шаблями і острогами, і той брязкіт бив по серцю Наді. Жандари промовили:

— Здравья желаем, ваше сіятельство. Вязень не [illegible]ся і навіть не глянув на княгиню.

Надя стояла коло вікна і очей не зводила з дверей, куди пройшов вязень. Жаль безмірний обгортав її серце.

Княгиня мовчала й запивала чаєм. З дверей тієї кімнати вийшов старший жандар і простував до сіней.

— Виноват, — дозвольте пройти.

— Прохотьте, прошу.

— Господин офицер! — обернулась до нього Надя. Він став і прихильно ухмилявся — офицером його назвали.

— Можна мені однести чаю тому... тому... паничу? — запитала вона.

— Не дозволяється... але вам — дозволяю, прошу...

— Надя! що ти робиш? здивовано по французьки запитала княгиня. Але Надя не слухала. Вона налила шклянку чаю, поставила на підносик, наклала сухарів, хлібця і хутко понесла у другу кімнату.

— Но... Надін! остановися! заговорила знову по французьки княгиня.

Надя увійшла у кімнату. Коло стола сидів вязень підпираючи рукою голову, а здаля жандар. Вязень здивовано, неприхильно глянув на неї. „Чого ще не було! княгиня лізе; несе кусочки старцеви, „подаяніе нещасненькому", пронеслося у думках і він рішив відмовитися і той чай передати жандарови.

— [illegible] вара другого немає... ви подорожні... вибачте і дуже прохаю вас з дороги випити шклянку чаю... засмучена, сердешне, тремтячим голосом промовила вона.

Він глянув на неї: його гострі чорні неприязні очи зустрілися з блакітними і глибокими як небо її очима — і уся його сміливість упала. Її голосок дійшов до змученого серця, воно зразу розмякло і він, не ждучи того, невільно промовив:

— Дякую вам... я випю...

Надя поставила на стіл і заговорила:

— У ночи дощ лив; мабуть вас промочило?

— А вимочило гаразд.. обсохну..., весняний теплий дощик.

— А вам ще далеко їхати? куди ви їдете?

— Я не їду, а мене везуть, — уже усміхаючись промовив вязень.

— Разгавори не допускаються, — суворо промовив жандар до вязня.

— Вибачайте — сказа Надя і вийшла.

Княгиня уся палала, на обличчі аж плями червоні виступали...

— Я вас не розумію, — прошипіла вона знову по французьки...

— Досить, мамо, — обірвала Надя різко й голосно і мовчки сіла коло вікна.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОРГАНІЗУЙМО УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО.

Українському громадянству відомо, що наша бостонська громада дістала дві перші нагороди за українське народнє мистецтво. Дорогі читачі (читачки)! Ви не можете собі уявити, яка це велика заслуга бостонського комітету перед цілим національно-свідомим та активним українським громадянством, що на таку культурну височінь поставив наше мистецтво серед чужинців! Адже на тій бостонській виставі були представлені всі національности, що виступали зі своїм мистецтвом у всіх його галузях і проявах, як то: спів, музика, танок, ріжноманітні вироби, то що. Але виявилося, що наше народнє мистецтво є таки найбогатшим щодо краси й височини культури, коли **самі чужинці, високо-кваліфіковані експерти якраз Українцям признали першенство.** Ми може й самі не знаємо, які культурні здобутки маємо, які дорогоцінні скарби створив і посідає наш нарід на нашій, ще й досі не своїй землі. А не знаємо тому, що не цікавимось ними, проходимо повз те, чим так жваво й ретельно интересуються представники чужих, часто й ворожих нам національностей.

Пригадаймо, яку славу перед цілим культурним світом здобула наша пісня, коли славний український національний хор на чолі з О. А. Кошицем по всіх закутках старої Европи, Америки й Канади проголосив гучну славу нашій народній пісні. Сміливо й заслужено ми можемо похвалитися перед цілим світом та ще раз повторити слова нашого національного генія й пророка Т. Шевченка:

„Ось де, люди, наша слава,
[слава України!"

Так само високо-достойною й національно - корисною є праця на мистецькім полі п. Василя Авраменка, що силою своїх духових здібностей, великого вродженого таланту створив школу національних танків; завдяки своїй невтомній праці, горячому натхненню й тій „іскрі божій", вогню творчому він зумів надати нашим досі необробленим народнім танкам ріжноманітности, краси, естетики й благородного змісту. Скількі горячкової, відданої праці й гроша прикладає цей молодий наш артист, щоб і наші національні танки завоювали прихильність і належне признания українській нації серед чужинців! А ми так поволенько поступаємо за нашими провідниками мистецтва, за скарбами народньої творчости, яку вони належно обробили й представили нам у всій своїй принаді й красі.

Чиж не можемо ми приступити до праці на ширшу скалю з українськими вишивками? Безперечно зможемо, — треба тільки захотіти. Коли я прочитала в часописі, що наша бостонська громада дістала першу нагороду за українські вишивки, то я безмірно зраділа, бо не сподівалась, щоб таку добірну колекцію вишивок зібрали тамтошні Українці, бож я знаю, що ми в Америці не маємо відповідних річей до вистави, які, щоб задовольнити всі вимоги мистецтва, мусять бути дуже майстерно виконані. Тому я власне зраділа, що навіть ті річі, які ми маємо тут, здобувають собі признання й відзначаються компетентними чужинцями як справжньо - мистецька творчість народні. Отже, коли інші, чужі нам народи цінять наше мистецтво, тож ми самі тим більше повинні старатись о піднесення його в очах чужинців, хочби ізза своєї національної гідности. Ми повинні організуватись та влаштовувати всюди, по всіх місцевостях свої вистави; треба їх найактивніше давати про себе знати, щоб не вважали нас за темну, нікчемну, погнойну націю. Ми повинні показати, що наш нарід посідає дорогоцінні й висококультурні скарби, на які так хижо зазіхають „наші" окупанти, що вчепились в них своїми пазурами й чуже видають за своє, як грабіжники. Нераз так було вже з українськими вишивками, які, наприклад, російські базарі завше й нахабно видають за свої й провокують нашу народню творчість. Виявляється, що то-ж вони вкрали наше надбання, бо при ріжних їх виступах, чи то хорових чи танкових й інших, завше фігурують наші народні вишивки.

Наші вороги не сміють говорити, що то російське, чи польське, як то було дотепер, коли вони все українське видавали за своє. А тому ми повинні взятись, як за зброю, до організації нашого народнього мистецтва проти тих, що крадуть наше добро та привласнюють його собі.

Де-які громади певне хотілиб влаштувати в себе такі вистави нашого мистецтва — та може за браком належних матеріялів й експонатів не мають відваги взятись до цеї національно-корисної роботи. Треба сказати, що це правда, бо як нема звязків з людьми, що мають річі й матеріяли, які надаються до мистецької вистави, — то в такім разі нашим громадам занадто тяжко влаштувати відповідну виставу.

Від кількох років я допомагаю своїми вишивками по тих місцевостях, де вже уряджували вистави, от як наприклад сего року в Мінеаполіс, Мінн., Клівленді, Вунсакет і Бостоні, а передтим ще в Ню Бронсвік, Байон, Ню Йорк, в Севен Банк, Бруклині в W. M. S. A. Тому я дозволю собі звернути увагу всього українського загалу, а особливо жінок, на справу організації українського національного мистецтва. Всі Українки-жінки повиннні узятись до пропаганди цієї доброї ідеї. **Ми повинні придбати велику скількість вишиванок та створити музей українського мистецтва,** яке є таким багатим і гідним уваги як з погляду краси, густу, так і з погляду його культурного рівня й досконалости. Я маю невеличку збірку українських вишиванок, що сама вишивала й радо висилаю всюди, де хто таку виставу влаштовує. Та всеж таки ці мої річі не є цілком такими, які можна набути в українськім мистецтві у Львові. Як би ми мали такі річі, експонати, як у Львові, то тоді можна сміливо показатись перед усіма націями й бути гордими з культурних надбань нашої народньої творчости. А цех усе цілком можливе до переведення в життя й не так уже багато грошей треба. Яких 2,000 долярів, які кожна місцевість певними датками без особливого напруження моглаб зложити, далиб можливість приступити до праці біля українського мистецтва.

От як би наші жіночі організації з яких 20-ти місцевостей зібрали принаймні по 25 долярів та закупилиб за ті гроші відповідні річі, експонати наших виробів у Львові, то створення музею українського народнього мистецтва сталоб доконаним фактом. Заснованя такої централі, головного музею, крім того в великій мірі полекшує справу організації ріжних наших національних вистав на місцях. Колиб, наприклад, якийсь комітет тої чи иншої української громади захотів влаштувати мистецьку виставу, то йому тоді не треба буде турбуватись і журитись тим, звідки дістати річей; не треба буде з великими труднощами й незручностями стягати по кавалку від приватних осіб та переплачувати за це гроші. Вже одні тільки ці технічні незручности щодо набуття потрібних річей дуже часто знеохочують наших людей і тому вистави не відбуваються. Колиж існуватиме така централя, головний музей, звідки завше можна буде випозичити для вистави бажані річі й то за дешеву ціну, то справа влаштовання таких мистецьких вистав не матиме жадних труднощів. Тоді треба буде тільки доброї волі й хоч трохи бажання причинитися до поширення, розповсюднення наших мистецьких виробів серед чужинців.

Для тих вистав, що влаштовувались дотепер, я дуже радо й безінтересно давала й далі даватиму свої річі, алеж на мої річі, не можна ввесь час числити не тільки тому, що вони нищаться й згодом стануть цілком непридатними для вистав, але ще й тому, що нам треба подбати про збільшення комплектів тих народних виробів, а не числити все на одну особу, яка, мовляв, ці річі має, збирає й взагалі цею справою займеться. Ні, народні вироби, створення музею українського мистецтва — це справа не особиста, а наша загальна, громадсько-національна. Не можна все числити й звалювати роботу на поодиноких осіб, а треба всім гуртом узятися до праці, треба хоч трошки виявити свою ініціятиву, бажання бути достойним громадянином і сином чи дочкою свого народу.

Наше громадянство як найактивніше й найскорше повинно приступити до створення відповідних комітетів українського мистецтва на місцях, без огляду на те, чи будуть вони мужеські чи жіночі. Мені здається, що до цеї роботи мусілиб взятись в більшій мірі наші жінки, як майстерні робітниці й то тепер, не гаючи часу, бо надходить сезон, коли розпічнуться ріжні вистави й Американці знову забажають, щоб і ми прийняли участь у виставах. Тож не будемо останніми, не сміємо лежати гнилою колодою, а мусимо виявити свою енергію, свідомість і приступити до справи розповсюднення й організації українського народнього мистецтва.

Берім приклад з бостонських Українців, які, діставши нагороду за українську виставу, тимсамим відзначили вищість нашого мистецтва над виробами інших національностей. Коли одна громада спромоглася на відзначення, то ніхто нам не заборонить з наших великих і національно-корисних наслідків від праці можна сподіватися, коли зорганізуються українські громади на місцях і створять свій народній український музей мистецтва. Тож до праці, дорогі читачі й читачки, організуймось біля українського мистецтва, будьмо національно-свідомими громадянами, піднесімо вище прапор нашої національної ідеї перед усім культурним світом.

—o—

P. S. Коли заснуються на місцях комітети українського мистецтва й зберуть 25 долярів, то гроші треба висилати до Обеднання з призначенням на українське мистецтво. Про дальшу програму праці для мистецтва й відповідні точні грошеві звіти будемо подавати в часописах, як також усім, хто зажадає особисто належних інформацій в справі організації українського народнього мистецтва.

Адреса Обєднання:
P. O. Box 411,
Philadelphia, Pa.
Ню Йорк, Н. Й., 20. VIII. 1930.
М. Скубова,
132 E. 7 Street.

ЛИТВА Й УКРАЇНА.

Читаю в „Україні", яка виходить тут у нас, у Шикаго, якусь нібито полеміку зі „Свободою". Десь „Свобода" мала написати, що литовський політик мріяв, щоби самостійна Україна та Литва мали спільні кордони.

„Україна" каже, що про спільні кордони України й Литви не може бути мови, бо українські землі стикаються безпосередно з литовськими та що се певно мимоволі пропущена похибка „Свободи".

Я не розумію, при чому тут „Свобода". „Свобода" не заявляється за те, щоби самостійна Україна й Литва мали спільні кордони. Вона тільки каже, що Вальдемарас мріяв про такі кордони. Що українські землі не стикаються безпосередно з литовськими, се не перешкаджає Вальдемарасови про се мріяти.

Се, що він так думає, се факт. І за його погляди „Свобода" не відповідає, як не відповідає за те „Україна", що „Українці в Бразилії мають сніг".

Шикаговець.

Якийсь богатий Англієць, якого на своє нещастя пізнав Чемберлен у лондонськім товаристві, конче хотів бути баронетом. Надокучував Чемберленові, щоби вжив свого впливу та вистарався йому такий титул. Коли вже надокучив Чемберленови, Чемберлен сказав:

— Не треба вам тратити надармо час. Я вам не вироблю того становища. Одначе дам вам добру раду. Можете всім говорити, що я вам хотів надати титул баронета, а ви відкинули.

—o—

Нагорода.

— Вчора Конопадик страшно обидив мене.
— Чим?
— Я впав у воду. Він витягнув мене з води. В нагороду дав я йому доляра. Уявіть собі: цей чоловік видав мені пятьдесять центів!

—o—

Чи то правда, що ваш стрийко, фільольоґ, утратив мову наслідком нещасливого випадку?
— Де там мову — мови, бо він знав аж сім мов!

ПРОТОКОЛ

ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВИ У. Н. СОЮЗА,

яке відбулося на днях 7—9 липня 1930 р. в гол. канцелярії У. Н. Союза, 81-83 Ґренд ул., Джерзи Сіти, Н. Дж.

(3)

(Докінчення)

На деннім порядку остання точка „Просьби і Скарги".

Богато членів жалується, що місцями ведеться протиорганізаційна кампанія словом і письмом, яка звичайно покривається особистою ненавистю ріжних осібняків проти членів головної управи або редакції. Найбільше під тим оглядом відзначаються декотрі священики і видавці „Каньчука" з Ню Йорку. Супроти того екзекутивний комітет змушений е сконстатувати, що це е нічого нового. Історія організації повна е такої нахабности зі сторони ворожого для організації елементу. Члени організації мають уже під тим оглядом доволі досвіду і самі знають, як такі напади сейчас на місци відбивати, і тому такі напади для організації не страшні. Щож до „Каньчука", летючки, яка удає з себе газету, то констатується лише те, що в культурнім світі водиться так, що зпоза плота сріляти не можна, а хто це робить, той сам згори себе засуджує. В організації є правила і статути, після яких в приписаний спосіб є місце і на критику. Хтож стріляє зпоза плота, той звичайний киринник і мусить бути приготований на те, що скорше чи пізніше члени його знайдуть і як киринникови дадуть належну відправу.

Справа виплати посмертної запомоги по бл. п. Теофілю Тижбір з Ансонії, Конн.

Бл. п. Тижбір був членом зперед реформи в клясі С. на $1000. Рік перед смертю прислав вступну аплікацію ще раз до тої самої кляси і був принятий другий раз до кляси С. на $1000. Коли гол. канцелярія спостерегла цю помилку, то запропонувала, щоби ту другу тисячку перемінити на додаткове обезпечення в новім роді, бо ніхто два рази членом в однім роді бути не може. Коли той член помер, то лікар, котрий виписував смертний лист, зізнав, що того члена лічив понад 5 літ перед смертю на туберкульозу, з чого вийшло, що член знав про безвихідний стан свого здоровля в часі, коли підносив суму свого обезпечення. Слідство виказало, що в тім самім часі, то є рік перед смертю, а чотири роки після розпочаття лічення туберкульози, покійний вступав і підносив свое обезпечення також усюди, де лиш зміг в інших зап. організаціях і асекураційних компаніях, предкладаючи лікарське свідоцтво не від того доктора, що його лічив, але від іншого, перед котрим свою хоробу і факт лічення затаїв. Супроти того доказаним є, що додаткове обезпечення він осягнув при затаєнню стану свого здоровля і фальшивого лікарського свідоцтва. Статут говорить, що коли такі факти викриються, то посмертна запомога в цілости мае бути скасована і не може бути виплачена спадкоемцям. Тому, що нема жадних доказів, що покійний був уже тоді хорий, коли вступав перший раз на перших тисячу долярів, то з огляду, що він лишив жінку і діти, котрі також е членами, екзекутивний комітет е згідний полагодити ту справу компромісово в той спосіб, що виплатив би першу тисячку долярів так, як покійний записав, а за другу, додаткову, звернув би вплачені вкладки, коли би вдова в своїм імени і в імени дітей зреклася на тій підставі всяких претенсій до організації. Покищо вона на це не хоче згодитись і віддала справу свому адвокатови. Засіданне отже констатує, що пропозицію, зроблену вдові по бл. п. Теофілю Тижбірови, уважає за більше ніж справедливу і таке полагодженнє справи муситься обстоювати хочби і на суді. Хай це буде осторогою для інших, щоби про висоту свого обезпечення подбали завчасу, коли здорові, а не в ошуканчий спосіб, коли вже смерть до дверей запукає. Не пора обезпечувати хату, коли вона вже горить.

Відтак засіданне полагодило ряд просьб о запомоги, не відмовляючи нікому. Точний виказ тих запомог включений до фінансового звіту за той місяць.

Справа Шандровського з Балтімор, Мд., котрий втратив членство через відмову приняття переступного листа розвязаного відділу 55., згідно з порученнем річного засідання, щоби його з родиною до членства привернути, коли він о це попросить, себто на підставі зафайловання до актів відповідної аплікації. Полагодження того піднявся сам головний предсідатель і таку просьбу Шандровському до підписання предложив за посередництвом його адвоката. Шандровський однак прислав заяву, що він ніякої просьби підписувати не буде, але буде скаржити. Сконстатовано, що коли член перетягне реченець переступного листа і в нормальний, описаний статутом спосіб принятий бути не може, а хоче виїмкового узглядження і привернення до членства, то такий акт мусить робити на підставі переведення якоїсь формальности, яка мусить бути зарекордована, щоби в разі смерти і конечности виплати посмертної запомоги можна виказатися, що в тій справі було щось роблено та що виплата була леґальна. Таким актом не може бути ніщо інше, як лише внесена о це просьба від інтересованого, відповідно головним урядом полагоджена. Якщо член думає, що він управи своєї організації просити не потребує, але те, що йому потрібне, може дістати через адвоката або судовим процесом, то він дає доказ, що льояльним членом організації бути не хоче, але шукає напасти, тай скорше чи пізніше буде мусів переконатися, що з власної вини опинився поза організацією.

Справа в відділі 282-гім це справа стара. Тягнеться від кількох літ. Відділ, це більше числом членів братство, звязане з громадсько-парафіяльним життям льокальним. У тім відділі є кількох членів, котрі уважають себе за дуже поступових та оказують це тим, що заедно виступають проти традицийних звичаїв відділу відносно до принятих обовязків парафіяльних. Ще не скінчиться одна „справа", а вже вирипае друга. Одні думають, що, будучи в більшости, не потребують бути надто формальними, бо, мовляв, „громада великий чоловік", а другі, як „поступові", уважають, щоби до них кожду формальність стосовано, а ні, то „протестують". Головна канцелярія списала вже цілі томи ріжних між ними справ і розправ, та покищо жадна не була так викінчена, щоб обі сторони вдоволила і спокій у відділі загарантувала. Головна канцелярія має аж надто доказів, що ті дві сторони не потрафлять згідно жити, і готова на отворенне другого відділу. Меншість однак за посередництвом адвоката відмовляється з цього користати, буцімто задля браку леґальних причин. Сконстатовано отже, що організація не може такого стану довше терпіти і рішено, що там поїде ще раз гол. предсідатель і вкаже, в чім е помилки обох сторін, що цеї справи сейчас розвязати не можна інакше, як лиш рішучим останнім упімненнем тай застереженнем, що в разі відновлення колотнечі члени й урядники мусять вдержати рівновагу і порядок в рамах приписів статутів організації і в леґальний спосіб причину незгоди рішучо виключити, або цілий відділ буде розвязаний як такий, що не вміє користати з організаційних прав і привілеїв та сам собою порядкувати, а членам будуть видані переступні листи, з якими вони будуть могли перейти до інших правно істнуючих відділів.

На тім порядок нарад зістав вичерпаний і засіданнє екзекутивного комітету формально закінчено.

Іван Каштанюк,
гол. рек. секретар.

ДВІЧІ ЛІКАРІ ГОВОРИЛИ, ЩО ВМЕРЛА, А ВОНА ЖИЛА!

В Рошдені (Анґлія) поховали недавно Єлисавету Шрів. На бажання її свояків лікар (який довгі літа лічив її) перерізав їй жили-бючки. Той лікар розказував, що хоч Єлисавета Шрів тяжко нездужала, все була весела, а мала незвичайно сильне серце. Інакше булаб не могла перейти 31 операцій. Тому 35 літ шпиталь у місті Брістолі видав метрику смерти для місіс Шрів. Як її переносили до анатомічної салі, носії зашпоталися і наслідком сильного струсення „небіжка" віджила. Два роки пізніше вона занедужала і лежала в своїм домі у Брістолі. Лікар ствердив, що вона вже померла. Але пані Шрів знову відзискала притомність і як перше почула слово одної своячки: „Що за милосердне спасення".

КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСИ ПРОТИ ЗВІРЯТ.

Середньовічні часи знані е з ріжних диващтв. М. і. знані були тоді і кримінальні процеси проти... звірят. Процеси ті відбувалися зовсім так, наче проти людей. Тож був трибусал із кількох суддів, був прокуратор, а навіть оборонець з уряду. Ось кілька примірів таких процесів. В 1266 році у Франції у Фонтне де Роз засудили на спалення живцем свиню за те, що зїла оставлене без опіки немовля. Сто літ пізніше в Діжоні засуджено коня і йому відрубано голову за те, що скинув із себе їздця, наслідком чого їздець помер. Около 1530 року в Бом ведено процес проти хрущів за те, що нищили дерева. В 1488 р. в Отені вели процес проти щурів. Оборонцем щурів був тамошній адвокат Шасене. В 1604 р. парискький парлямент засудив на шибеницю осла. В 1699 році в провінції Оверній ведено веселий процес проти гусільниць. Найвищий суд покликав перед себе гусільниці і рівночасно виготовив акт обвинувачення, в якім закидав їм, що нищать чужу власність — сади і виноградники. Процес відкладали кілька разів, бо безсоромні гусільниці навіть не думали ставитися перед суд. Вкінці присуд видали заочно. Найвеселіше, що присуд, прикрашений якою соткою вчених правничих цитатів, приказував гусільницям явитися в означенім місці, в означенім дни та годині, щоби на них виконано присуд. Та що суд бачив, що гусільниці леґковажуть його, казав розписати присуд у сотках примірників і розкинути їх по полі. Такі суди були не лише у Франції, а також у Німеччині й Італії.

ПАМЯТНИК НА ГРОБІ СЛОНА.

Найбільші і найвеличавіші будівлі, святині і памятники побудовано в Індії за володіння монгольських володарів. Одним із найславніших потомків Великого Могола був король Акбар Великий. Внук Тімура, Акбар володів від 1556 р. до 1605. Побудував він богато великанських будівель, як прим. палату в Аллагабаді й Лагорі або памятник Гамаюна в Дельгі, в персько-індійськім стилі. Один з таких памятників, який ще нині кождий подивляє, то памятник на гробі улюбленого Акбарового слона в Бомбаю. Памятник побудований у формі круглої вежі, високої майже 30 метрів, увесь із білого мармору, прикрашений гарною мозаїкою. Найцікавішою прикрасою вежі це слонові кли (зуби), вмуровані в стіни. Є їх пятьсот. Вартість тих іклів і нині велика, бо вони нічого не втратили з полиску, не знищені нітрохи, хоч вмуровано їх яких триста літ тому.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

